

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja

SCO/001

**“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un
Padomes regulai par pilsoņu
iniciatīvu”**

Briselē, 2010. gada 7. jūlijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

PĀRSKATĪTS ATZINUMA PROJEKTS

par tematu

“Priekšlikums “Eiropas Parlamenta un Padomes regula par pilsoņu iniciatīvu””

COM (2010) 119 galīgā redakcija - 2010/0074 (COD)

Galvenā ziņotāja: *Anne-Marie SIGMUND* kdze

Padome 2010. gada 27. aprīlī un Eiropas Parlaments 2010. gada 19. maijā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. panta 1. punktu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Priekšlikums “Eiropas Parlamenta un Padomes regula par pilsoņu iniciatīvu”
COM (2010) 119 galīgā redakcija - 2010/0074 (COD).

Nemot vērā jautājuma steidzamību, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja ... plenārajā sesijā (... sēdē) iecēla *Anne-Marie SIGMUND* kdzi¹ par galveno ziņotāju un ar ... balsīm par, ... balsīm pret un ... atturoties, pieņēma šo atzinumu.

*

* *

1. Secinājumi un ieteikumi.

1.1. Komiteja atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikuma pamatprincipus, it īpaši trīs posmu pieeju, kas paredz oficiālu reģistrēšanu, satura pieļaujamības pārbaudi un politisko novērtēšanu.

1.2. Komiteja uzskata, ka tā var darboties šādos divos posmos: pirmkārt, kā ierosināto iniciatīvu sekmētāja, lai to ierosinātājiem dotu iespēju veidot iniciatīvu tīklus un, iespējams, rīkot tikšanās, un, otrkārt, kā institucionāls atbalstītāja, lai, izstrādājot atzinumus, atbalstītu Komisiju sekmīgu iniciatīvu novērtēšanā, organizētu apspriešanu utt.. Turklāt Komiteja piedalīsies arī saziņas kampaņās.

1.3. Komiteja ierosina arī šādus uzlabojumus:

- skaidra atsauce uz ES vērtībām kā reģistrēšanas noraidīšanas iemesls;
- atteikšanās no dažādu identifikācijas numuru izmantošanas parakstu vākšanā;
- atsauce uz dzīvesvietu kā iniciatīvas atbalstītāju iedalīšanas princips;
- termiņa pagarināšana līdz 18 mēnešiem;
- atklātās pirmkoda programmatūras attīstīšana parakstu vākšanai tiesšaitē;
- dalībvalstu minimālā skaita samazināšana līdz 1/4;
- pieļaujamības pārbaudei nepieciešamā kvoruma samazināšana līdz 50 000 parakstu;
- regulas pārskatīšana pēc trim gadiem;
- iestāžu savstarpējās sadarbības nodrošināšana.

¹

Jāapstiprina pilnsapulcē.

2. Ievads.

- 2.1. Komiteja atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikuma regulai par Eiropas pilsoņu iniciatīvu pamatprincipus. Šis atzinums papildina 2010. gada 17. martā pieņemto atzinumu par tematu “Lisabonas līguma īstenošana – līdzdalības demokrātija un Eiropas pilsoņu iniciatīva” (11. pants)², un Komiteja šajā atzinumā ir pievērsusies tikai tiem jautājumiem, kas, viņasprāt, vēl jāprecizē.
- 2.2. Komiteja īpaši norāda uz Eiropas Konventa idejām — ņemot vērā “Kopienas demokrātiskas dzīves principu”, tas vēlējās izveidot un iedzīvotāju rīcībā nodot “darba kārtības veidošanas instrumentu”, kas būtu līdzvērtīgs Parlamenta un Padomes instrumentiem.

3. Vēlamās izmaiņas regulas priekšlikumā.

3.1. Ierosinātās pilsoņu iniciatīvas reģistrēšana (4. pants).

3.1.1. Trīs posmu pieeja.

Komiteja atzinīgi vērtē Komisijas ierosināto trīs posmu pieeju, proti,

- ierosinātās iniciatīvas oficiāla reģistrēšana,
- tiesiskās pieļaujamības pārbaude pēc kvoruma sasniegšanas,
- sekmīgas iniciatīvas politiskā novērtēšana.

Dažādie ierosinājumi veikt pieļaujamības pārbaudi jau tad, kad uzsāk reģistrāciju, nav lietderīgi, jo tādējādi varētu aizkavēt vai traucēt dažu iniciatīvu uzsākšanu. Turklāt Komisijai nevarētu izteikt pārmetumus par iepriekšēju novērtēšanu vai pat cenzūru.

Komiteja šajā sakarā uzsver, ka pilsoņu iniciatīva ir ne tikai inovatīvs, ES dalībvalstis aptverošs un tieši demokrātisks instruments, bet arī būtisks saziņas līdzeklis Eiropas politisko debašu atdzīvināšanai. Tā ir vienīgā iespēja Eiropas debatēs vērst uzmanību uz dažādiem priekšlikumiem un idejām, kas citādi nekad nenasniegtu parakstu vākšanas posmu, kas pati par sevi jau ir zināma vērtība.

3.1.2. Iesniedzamā informācija.

Komiteja atbalsta Komisijas priekšlikumā minētos ieteikumus par iesniedzamo informāciju (II pielikums). Tādējādi var nodrošināt pēc iespējas labāku pārredzamību un uzlabot ierosinātās iniciatīvas akceptēšanas iespējas. Iesniedzējiem jāļauj brīvi izvēlēties, vai norādīt konkrētu juridisko pamatu; jāparedz, ka šāda informācija nav jāsniedz obligāti.

²

CESE 465/2010 (vēl nav publicēts OV).

3.1.3. **Oficiālā reģistrēšana.**

Komiteja uzskata, ka priekšlikuma projektā minētie reģistrēšanas noraidīšanas kritēriji (“neatbilstošas”, “aizskarošas” vai “nenopietnas” iniciatīvas) nav tiesiski pieņemami. Minētie jēdzieni paver pārāk plašas interpretācijas iespējas.

Komiteja tāpēc ierosina, uzsākot oficiālo reģistrēšanu, tikai administratīvi pārbaudīt, vai

- ierosinātā iniciatīva atbilst viendabīguma principam, proti, vai tajā nav apvienoti vairāki atšķirīgi jautājumi,
- tajā nav iekļauti formulējumi, kas ceļ neslavu atsevišķām personām vai grupām,
- tā nav pretrunā Pamattiesību hartai un Kopienas vērtībām (ES Līguma 2. pants).

3.1.4. **Pārsūdzība.**

Neapšaubāmi, ka kopumā jāievēro iedzīvotāju tiesības uz labu pārvaldību (Pamattiesību hartas 41. pants). Tāpēc, ja reģistrēšana ir noraidīta, iniciatīvas ierosinātāji varētu vērsties pie Eiropas Ombuda un kā pēdējo iespēju, protams, izmantot pārsūdzību tiesā. Komiteja uzskata: lai nodrošinātu pārredzamību, tas būtu jāmin vismaz regulas pamatojumā.

3.1.5. **Subsidiaritātes pārbaude.**

Komiteja uzskata, ka dažādās prasības izveidot saikni ar subsidiaritātes principu nav vajadzīgas. Šo atbilstību Komisija pārbaudīs jebkurā gadījumā, ja tā, pamatojoties uz pilsoņu iniciatīvu, nolēms izstrādāt tiesību akta priekšlikumu.

3.2. **Procedūras un noteikumi paziņojumu par atbalstu vākšanai (5. pants).**

3.2.1. **Identifikācijas numuri.**

Komiteja uzskata, ka ierosinātajā veidlapā (III pielikums) jānorāda pārlietu daudzi personiski dati un šāda prasība neapšaubāmi kavē iniciatīvas parakstīšanu. Tāpēc Komiteja neatbalsta prasību norādīt personu identifikācijas numurus. Maz ticams, ka gājēji uz ielas, ko iniciatīvas projekts pārliecinās, uzrādīs pasi vai atcerēsies savu identifikācijas numuru. Komiteja norāda arī uz Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja negatīvo atzinumu šajā jautājumā³.

Tā kā visās dalībvalstīs šo identifikācijas numuru nepieprasa un dažās valstīs tāda nav, un dalībvalstīs tiek pieprasīti dažādi dokumenti⁴, rastos dažādu nepieciešamo datu sajaukums un nepastāvētu vienādi nosacījumi parakstu vākšanā. Tādējādi tiktu pārkāpts Eiropas iedzīvotāju vienlīdzības princips, un tāpēc jāizvirza mērķis nodrošināt vienotu kārtību.

³ 2010. gada 21. aprīļa atzinums par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par pilsoņu iniciatīvu (Avots: <http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/>).

⁴ Vispārējs dokuments par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu par pilsoņu iniciatīvu (10626/2/10 REV 2).

Komiteja tāpēc uzskata, ka būtu pietiekami norādīt atsevišķus identitātes pārbaudei nepieciešamus datus, proti, vārdu, uzvārdu, adresi, dzimšanas datumu un pilsonību. Tam jāpievieno apliecinājums, ka attiecīgais parakstītājs iniciatīvu atbalstījis tikai vienu reizi.

3.2.2. **Dzīvesvietas princips.**

Kopumā ES pilsoņu valstiskā piederība būtu jānosaka pēc viņu dzīvesvietas neatkarīgi no pilsonības. ES pilsoņi, kuri dzīvo trešā valstī, jāiedala pēc viņu pilsonības.

3.2.3. **Termiņš.**

Komiteja uzskata, ka Komisijas noteiktais 12 mēnešu laika posms ir pārlietu īss, lai sekmīgi īstenotu Eiropas mēroga iniciatīvu. Tāpēc tā joprojām aicina noteikt 18 mēnešu termiņu.

3.3. **Parakstu vākšanas sistēmas tiešsaistē (6. pants).**

EESK atzinīgi vērtē paredzēto iespēju parakstus vākt tiešsaistē un atbalsta Komisijas viedokli, ka šādu sistēmu ieviešanai ir vajadzīga rūpīga sagatavošanās. Tā kā pasaulē šādu sistēmu, kas paredzētas parakstu vākšanai un tādējādi iniciatīvu atbalstam, vēl nav (atšķirībā no juridiski daudz mazāk saistošajiem kopīgajiem lūgumrakstiem), Komiteja uzskata, ka jārisina šādi jautājumi:

- Komisijai jāveicina atklātās pirmkoda programmatūras attīstīšana tās izmantošanai gan tiešsaistes iniciatīvās, gan kopumā;
- ierosinātajiem šo programmatūru vajadzētu sertificēt dalībvalstī, kurā glabā ar tiešsaistes sistēmu palīdzību ievāktos datus;
- iespējams, ka nevainojumu pārbaudi varētu nodrošināt, izmantojot elektroniskus papildu līdzekļus identitātes apliecināšanai, piemēram, pārbaudes e-pasts (*verification email*);
- noklikšķinot attiecīgajā iedaļā, parakstītājs apliecinātu, ka iniciatīvu ir atbalstījis tikai vienreiz.

3.4. **Minimālais parakstītāju skaits no katras dalībvalsts (7. pants).**

3.4.1. **Dalībvalstu skaits.**

EESK atkārtoti izvirza priekšlikumu noteikt 1/4 dalībvalstu sliekšni. Tādējādi, ievērojot Parlamenta un pilsoņu līdzvērtīgumu, tiktu piemērots tas pats princips, kas jāņem vērā Eiropas partiju veidošanā⁵. Nav pieņemami, ka, īstenojot Eiropas pilsoņu iniciatīvu, būtu jāsaskaras ar lielākiem ierobežojumiem nekā Eiropas partiju reģistrēšanā.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 4. novembra Regula (EK) Nr. 2004/2003 par Eiropas līmeņa politisko partiju darbību un to finansēšanas noteikumiem (OV L 297, 15.11.2003.).

3.4.2. Parakstītāju skaits katrā dalībvalstī.

Komiteja atzinīgi vērtē Komisijas ierosināto sistēmu, kuras pamatā ir parakstītāju minimālā skaita princips (I pielikums) un degresīvi proporcionāla pieeja. Pamatojoties uz dzīvesvietas principu (skat. 3.3.2. punktu), arī personas ar dubulto pilsonību vai citās dalībvalstīs dzīvojošie ES pilsoņi jāpieskaita uzrādītās dzīvesvietas valstij. Iespēja, ka kāds iniciatīvu varētu parakstīt divreiz, nav pārlieku lieka, un tāpēc šo sistēmu kopumā var uzskatīt par pieņemamu.

3.5. Lēmums par ierosinātās pilsoņu iniciatīvas pieļaujamību (8. pants).

3.5.1. Nepieciešamo parakstu skaits.

Komiteja atbalsta Komisijas ierosināto trīs posmu pieeju. Tā tomēr uzskata, ka Komisijas ierosinātais 300 000 parakstu sliekšnis, kas jāsasniedz, lai veiktu pieļaujamības pārbaudi, ir pārlieku augsts. Organizatoriem tas radītu ievērojamu papildu slodzi. Tikpat liela varētu būt arī parakstītāju vilšanās, ja viņiem tiktu paziņots, ka iniciatīva nemaz neatbilst pieļaujamības kritērijiem. Pieļaujamības pārbaude būtu jāveic, kad ir savākti 50 000 paraksti no 3 dalībvalstīm (un bez pārbaudes), un jāpabeidz vēlākais pēc diviem mēnešiem. Šajā laikā ierosinātāji var turpināt vākt parakstus.

3.6. Noteikumi par paziņojumu par atbalstu pārbaudi un apliecināšanu, ko veic dalībvalstīs (9. pants).

Komiteja atbalsta izlases pārbaudes principa piemērošanu novērtēšanā.

3.7. Pilsoņu iniciatīvas iesniegšana Komisijai (10. pants).

Lai nodrošinātu pēc iespējas labāku pārredzamību, jānodrošina, lai katrs parakstītājs varētu iegūt informāciju par attiecīgās iniciatīvas organizētājiem un finansiālajiem atbalstītājiem. Tāpēc Komiteja atkārtoti aicina paredzēt, ka iniciatīvas ierosinātājiem, iesniedzot parakstus, jānorāda arī informācija par pilsoņu iniciatīvas finansēšanas un atbalsta veidiem.

3.8. Pilsoņu iniciatīvas izskatīšana Komisijā (11. pants).

3.8.1. Pielīdzināšana Parlamenta vai Padomes iniciatīvu izskatīšanas kārtībai.

Komiteja aicina Komisiju pret pilsoņu iniciatīvām izrādīt tādu pašu attieksmi kā pret iniciatīvām, ko saskaņā ar LESD ierosina Parlaments (225. pants) vai Padome (LESD 241. pants). Tām jābūt līdzvērtīgām.

3.8.2. **Tiesības rīkot sabiedrisko apspriešanu.**

Tā kā ES pilsoņu iniciatīva ir arī saziņas līdzeklis, kam jāsekmē iedzīvotāju un Komisijas dialogs, pēc sekmīgas iniciatīvas ierosināšanas jāorganizē sabiedriskā apspriešana. EESK paūz gatavību atbalstīt šādu apspriešanu organizēšanu. Tādējādi Komiteja pilda savu uzdevumu būt par "tiltu" starp ES un tās iedzīvotājiem.

3.8.3. **Konsultatīvo iestāžu informēšana.**

Jāparedz, ka ar Komisijas paziņojumu par tās turpmākajām iecerēm jāiepazīstas arī Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai.

3.9. **Pārskatīšanas klauzula (21. pants).**

Ņemot vērā, ka pieredzes par šā jaunā, starptautiskā instrumenta darbību vēl nav, Komiteja iesaka jau pēc trim gadiem regulu pārskatīt. Šajā procesā Komisijai jākonsultējas ar Komiteju.

3.10. **Regulas stāšanās spēkā (22. pants).**

Komiteja atbalsta Komisijas ierosinātos regulas spēkā stāšanās termiņus pat, ja vēl nav pilnībā precizēta, piemēram, parakstu vākšanas tiešsaitē kārtība. Iedzīvotāji ar šo jauno instrumentu saista lielas cerības, un tāpēc regulai jāstājas spēkā pēc iespējas ātrāk.

3.11. **Citi neatrisināti jautājumi.**

3.11.1. **Finansiāls atbalsts.**

Komiteja atkārtoti aicina paredzēt, ka pilsoņu iniciatīvai, kuras atbalstam savākti 50 000 parakstu un kura sekmīgi izturējusi pieļaujāmības pārbaudi, Komisija piešķir noteiktu finansiālu atbalstu.

3.11.2. **Tulkošana.**

Komiteja uzskata, ka, jau reģistrējot iniciatīvu, Komisijas dienestiem vajadzētu visās oficiālajās valodās iztulkot īsu tās kopsavilkumu (saskaņā ar II pielikumu tikai 800 zīmju apjomā).

Pēc pirmo 50 000 parakstu iesniegšanas un oficiālas apstiprināšanas Komisijai būtu jāaņem visu reģistrēto iniciatīvas tekstu iztulkot Kopienas oficiālajās valodās.

4. **EESK īpaši priekšlikumi.**

Komiteja norāda uz iepriekš minētā 2010. gada 17. marta atzinuma priekšlikumiem, ko tā precizē šādi.

4.1. **Saziņa un informācija.**

Komiteja uzsver nepieciešamību pēc regulas stāšanās spēkā organizēt saziņas kampaņu, lai sniegtu sīku informāciju. Turklāt ES iestādēm ir jāsadarbojas un jāsaņemas savas pasākumi. Komiteja pašreiz gatavo informatīvu brošūru, lai pilsoņiem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām izskaidrotu jaunās iespējas, ko sniedz pilsoņu iniciatīva, un palielinātu izpratni par tām; brošūrā ir sniegta informācija arī par konsultatīvo procesu un pilsonisko dialogu. Pēc regulas pieņemšanas Komiteja arī iecerējusi organizēt konferenci ar ieinteresētajām pusēm. Varētu organizēt arī pasākumus, piemēram, skolās, lai veicinātu jaunās paaudzes informētību.

4.2. **Iestāžu sadarbība.**

Ir svarīgi, lai ES iestāžu un padomdevēju struktūru amatpersonas, kuru kompetencē ir pilsoņu iniciatīva, cieši saskaņotu un koordinētu savu darbību, lai efektīvu ņemtu vērā nepieciešamību sniegt informāciju iedzīvotājiem. Šāda sinerģija, ievērojot attiecīgo kompetenci, ir jānodrošina, ja mērķis ir panākt, lai pilsoņu iniciatīva kļūtu par efektīvu instrumentu, kas sekmē Eiropas modernās demokrātijas modeli.

4.3. **Komitejas līdzdalība.**

Komiteja uzskata, ka tā var darboties šādos divos posmos.

4.3.1. **Pirmais posms — Komiteja kā sekmētāja.**

Komiteja pauž gatavību iniciatīvas sagatavošanas laikā vai tad, kad tā jau uzsāktā, darboties kā dialoga un informācijas platforma sadarbības veicināšanai, to ierosinātājiem dodot iespēju veidot iniciatīvu tīklus un, iespējams, tikties utt.. Šajā posmā Komitejai par iniciatīvas saturu nav jāpauž nekāds viedoklis.

4.3.2. **Otrais posms — Komiteja kā institucionāla atbalstītāja.**

Pildot savu galveno uzdevumu, t.i., konsultējot Komisiju, Parlamentu un Padomi, Komiteja šajā posmā var darboties kā pilsoņu iniciatīvas institucionāla atbalstītāja. Tādējādi, lai sniegtu ieguldījumu Komisijas iekšējās debatēs un tai palīdzētu izveidot viedokli par sekmīgām iniciatīvām, Komiteja varētu izstrādāt atzinumus. EESK ir arī gatava piedāvāt savu infrastruktūru, lai organizētu sabiedrisko apspriešanu par sekmīgām iniciatīvām.

4.3.3. **Jau izveidoto struktūru stiprināšana.**

Iespējams, ka, ņemot vērā šos un 2010. gada 17. marta atzinuma priekšlikumus, būs jāstiprina Komitejas pašreizējās struktūras un būs nepieciešami arī papildu resursi, lai varētu atbilstoši rīkoties.

Briselē, ...

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs

Mario Sepi
